

Utrikesutskottets betänkande 2019/20:UU15

Mänskliga rättigheter

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet motionsyrkanden från allmänna motionstiden under riksmötena 2018/19 och 2019/20 om mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Merparten av yrkandena avser mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer på en övergripande nivå. Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden.

Betänkandet innehåller åtta reservationer (SD, V, L) och två särskilda yttranden (C, V).

Behandlade förslag

Cirka femtio yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2018/19 och cirka sextio yrkanden från allmänna motionstiden 2019/20.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Bakgrund	6
Utskottets överväganden.....	7
Övergripande om mänskliga rättigheter	7
FN och de mänskliga rättigheterna	9
Europarådet och de mänskliga rättigheterna.....	11
Demokrati, inklusive det civila samhällets utrymme	15
Religions- och övertygelsefrihet.....	18
Hbtq-personers åtnjutande av mänskliga rättigheter.....	21
Motioner som bereds förenklat.....	23
Reservationer	25
1. Övergripande om mänskliga rättigheter, punkt 1 (SD).....	25
2. FN och de mänskliga rättigheterna, punkt 2 (SD)	26
3. FN och de mänskliga rättigheterna, punkt 2 (V).....	26
4. FN och de mänskliga rättigheterna, punkt 2 (L)	27
5. Europarådet och de mänskliga rättigheterna, punkt 3 (SD)	28
6. Demokrati, inklusive det civila samhällets utrymme, punkt 4 (SD)	29
7. Demokrati, inklusive det civila samhällets utrymme, punkt 4 (V)	30
8. Religions- och övertygelsefrihet, punkt 5 (SD)	31
Särskilda yttranden	33
1. Övergripande om mänskliga rättigheter, punkt 1 (C)	33
2. Övergripande om mänskliga rättigheter, punkt 1 (V).....	33
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	35
Motioner från allmänna motionstiden 2018/19	35
Motioner från allmänna motionstiden 2019/20	39
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet.....	46

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Övergripande om mänskliga rättigheter

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:1378 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 2, 6 och 7,

2018/19:2063 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 2,

2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 7,

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 4,

2019/20:778 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 2, 6 och 7,

2019/20:3261 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 8 och

2019/20:3362 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 2.

Reservation 1 (SD)

2. FN och de mänskliga rättigheterna

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:669 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 23,

2018/19:1366 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3,

2018/19:2063 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3,

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 13,

2019/20:760 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3,

2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 18 och 20,

2019/20:2830 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 6 och

2019/20:3362 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 4.

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (V)

Reservation 4 (L)

3. Europarådet och de mänskliga rättigheterna

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:723 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 21,

2018/19:1382 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 2–6,

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 18,

2019/20:751 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 2–6 och

2019/20:3356 av Yasmine Posio m.fl. (V) yrkandena 15 och 16.

Reservation 5 (SD)

4. Demokrati, inklusive det civila samhällets utrymme

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:723 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 1, 4, 7, 9, 13 och 23,

2018/19:1365 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1–3,

2018/19:2063 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4,

2019/20:757 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1–3,

2019/20:3357 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 21 och
2019/20:3362 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 3.

Reservation 6 (SD)

Reservation 7 (V)

5. Religions- och övertygelsefrihet

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:1364 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1–10,
2018/19:2767 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 15,
2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 8 och 21,
2019/20:75 av Alexander Christiansson (SD),
2019/20:756 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1–10 och 12,
2019/20:779 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 4,
2019/20:1280 av Robert Halef (KD),
2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 33 och 34 samt
2019/20:3357 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 11.

Reservation 8 (SD)

6. Hbtq-personers åtnjutande av mänskliga rättigheter

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:723 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 5,
2018/19:2266 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3,
2018/19:2597 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 20,
2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 6,
2019/20:2758 av Barbro Westerholm m.fl. (L) yrkande 13,
2019/20:3356 av Yasmine Posio m.fl. (V) yrkandena 1, 2, 4, 5, 13, 14,
21 och 22 samt
2019/20:3357 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 3 och 4.

7. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 16 april 2020

På utrikesutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Pyyri Niemi (S), Kerstin Lundgren (C), Håkan Svenneling (V), Lars Adaktusson (KD), Fredrik Malm (L), Tobias Andersson (SD), Karin Enström (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M), John Weinerhall (M), Anna Vikström (S), Azadeh Rojhan Gustafsson (S), Serkan Köse (S), Martin Kinnunen (SD), Mattias Bäckström Johansson (SD) och Annika Hirvonen Falk (MP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet motionsyrkanden från allmänna motionstiden under riksmötena 2018/19 och 2019/20 om mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Merparten av yrkandena avser mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer på en övergripande nivå. Områdena för behandling är valda utifrån motionsyrkandenas innehåll.

Mänskliga rättigheter och demokrati tas genomgående upp till diskussion vid utskottets inkommande och utgående besök och resor. Utrikesminister Ann Linde och biståndsmember Peter Eriksson m.fl. informerade utskottet om regeringens demokratisatsning den 21 november 2019. Departementsrådet Gustaf Lindh m.fl. informerade den 12 september 2019 om en möjlig global EU-sanktionsregim för mänskliga rättigheter. Utrikesrådet Elinor Hammarskjöld m.fl. informerade utskottet i samma fråga den 13 februari 2020.

Bakgrund

Utrikesutskottet behandlar under varje mandatperiod flera betänkanden om mänskliga rättigheter. Tidigare under mandatperioden har utskottet behandlat motionsyrkanden som gäller kvinnors rättigheter och jämställdhet i betänkandet 2019/20:UU6 Feministisk utrikespolitik som även behandlade regeringens skrivelse om feministisk utrikespolitik. Utskottet kommer senare under mandatperioden att i ett betänkande behandla situationen i ett antal enskilda länder när det gäller de mänskliga rättigheterna.

I betänkande 2016/17:UU15 har utskottet tidigare behandlat regeringens skrivelse om mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer (skr. 2016/17:62), som avhandlar regeringens ambitioner inom området. I sammanhanget kan även nämnas att regeringen har tagit fram en strategi för utvecklingssamarbetet avseende arbetet med de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer 2018–2022.

Utskottets överväganden

Övergripande om mänskliga rättigheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår övergripande motionsyrkanden om mänskliga rättigheter.

Jämför reservation 1 (SD) och särskilt yttrande 1 (C) och 2 (V).

Motionerna

I kommittémotionerna 2018/19:1378 yrkande 2 och 2019/20:778 yrkande 2 av Markus Wiechel m.fl. (SD) anförs att regeringen ska verka för att fler stater lever upp till FN:s allmänna förklaring om mänskliga rättigheter. I samma motioner yrkande 6 anförs att regeringen ska verka för att bevara tyngden i begreppet mänskliga fri- och rättigheter. Vidare anförs i samma motioner yrkande 7 att regeringen i högre grad ska uppmärksamma och verka för barns rättigheter i utrikespolitiken.

I partimotionerna 2018/19:2063 yrkande 2 av Jan Björklund m.fl. och 2019/20:3362 yrkande 2 av Johan Pehrson m.fl. (båda L) anförs att Sverige inte får vika sig av bekvämlighetsskäl i utrikespolitiken när demokrati och mänskliga rättigheter kränks.

I kommittémotionerna 2018/19:2859 yrkande 7 och 2019/20:3261 yrkande 8 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) betonas vikten av att upprätthålla det internationella normsystemet mot dödsstraff.

I motion 2018/19:2903 yrkande 4 av Hans Wallmark m.fl. (M) anförs att främjande och försvar av de mänskliga rättigheterna är en kärnuppgift för svensk utrikespolitik och att det ska genomsyra all svensk utrikespolitik. Sverige måste fortsätta stärka stödet och resurserna till försvarare av opinionsfriheterna – yttrandefriheten, informationsfriheten, mötesfriheten, demonstrationsfriheten och religionsfriheten – i de länder som klassificeras som ofria.

Utskottets ställningstagande

FN:s generalförsamling antog 1948 den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna. I den allmänna förklaringens inledning slås det fast att de mänskliga rättigheterna skyddas genom rättsstatens principer samt att var och en har rätt att delta i sitt lands styre, direkt eller genom fritt valda ombud. Sedan FN:s allmänna förklaring antogs har dess grundläggande normer slagits fast i ett antal folkrättsligt bindande konventioner. Den allmänna förklaringen har stått som utgångspunkt för FN:s konventioner från 1966 om de medborgerliga och politiska respektive de ekonomiska, sociala

och kulturella rättigheterna samt för såväl FN:s specialkonventioner som de regionala konventionerna om mänskliga rättigheter.

I utskottets senaste tematiska betänkande om mänskliga rättigheter, 2016/17:UU15 Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i svensk utrikespolitik, uttrycktes följande:

I linje med vad som slogs fast vid världstoppmötet 1993 och som bekräftades vid världstoppmötet 2005, och i likhet med vad utskottet framfört i ett flertal betänkanden (t.ex. bet. 2012/13:UU15 och 2014/15:UU15), är utskottets uppfattning att de mänskliga rättigheterna är universella, odelbara och ömsesidigt samverkande. Detta innebär att de mänskliga rättigheterna gäller lika för alla människor och ska tolkas på samma sätt i alla länder oavsett tradition eller kultur (universalitet) och att de medborgerliga, politiska, ekonomiska och sociala rättigheterna är lika viktiga och förstärker varandra (odelbara och ömsesidigt samverkande). Eftersom alla mänskliga rättigheter har samma värde kan stater inte sälla bland sina folkrättsliga åtaganden, och ingen regering kan hävda särskilda förhållanden som tradition, kultur eller religion som ursäkt för att kränka de mänskliga rättigheterna.

Den regelbaserade världsordningen utmanas alltmer i världen. Fler länder ifrågasätter de mänskliga rättigheternas universalitet och giltighet. Utskottet vill därför i likhet med i betänkande 2019/20:UU6 framhålla att respekten för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer även i fortsättningen ska vara en av de främsta prioriteringarna i utrikespolitiken och genomsyra alla politikområden. Utskottets uppfattning är att de mänskliga rättigheterna är centrala såväl i sig själva som i upprätthållandet av demokrati och rättsstatens principer. Samtidigt är de mänskliga rättigheterna beroende av demokratiska och rättsstatliga system för att kunna åtnjutas fullt ut.

Utskottet anser i likhet med i betänkande 2017/18:UU15 att dödsstraffet är en kränkning av de mest grundläggande mänskliga rättigheterna och utgör ett omänskligt, grymt och oåterkalleligt straff som inte har någon plats i en modern rättsordning. Utskottet fördömer därför tillämpningen av dödsstraffet var det än tillämpas. Utskottet stöder de riktlinjer som EU har antagit för att avskaffa dödsstraffet globalt. Utskottet framhåller vidare att avskaffandet av dödsstraffet är en prioriterad fråga i svensk utrikespolitik.

Utskottet vill också understryka precis som i betänkande 2019/20:UU2 att barnrättsperspektivet är en viktig del av rättighetsperspektivet. Enligt EU:s agenda för barns rättigheter från 2011 ska barns rättigheter vara en integrerad del i EU:s politiska beslutsfattande. Vidare står i agendan att EU är angeläget om att genomdriva rättigheter för barn världen över för att skydda dem mot sådana hot som våld, barnarbete, väpnad konflikt och sexturism. Sverige är en betydande givare på barnrättsområdet, och utskottet anser att arbetet med barns rättigheter ska fortsätta att stärkas.

Frågor om demokrati, inklusive det civila samhällets utrymme, och religionsfrihet tas upp senare i betänkandet under separata avsnitt.

Mot bakgrund av vad som här anförts avstyrker utskottet motionerna 2018/19:1378 yrkandena 2, 6 och 7, 2018/19:2063 yrkande 2, 2018/19:2859

yrkande 7, 2018/19:2903 yrkande 4, 2018/19:778 yrkandena 2, 6 och 7, 2019/20:3261 yrkande 8 och 2019/20:3362 yrkande 2.

FN och de mänskliga rättigheterna

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om FN och de mänskliga rättigheterna.
Jämför reservation 2 (SD), 3 (V) och 4 (L).

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:669 yrkande 23 av Elin Segerlind m.fl. (V) anförs att regeringen inom FN och EU bör verka för att uppdatera det juridiska ramverket så att det blir ett kraftfullt verktyg för att förhindra brott mot naturen (ekocid) genom att inkludera ekocid i Romstadgan.

I kommittémotionerna 2018/19:1366 yrkande 2 och 2019/20:760 yrkande 2 av Markus Wiechel m.fl. (SD) anförs att regeringen ska motverka att förtroendet för FN:s institutioner urholkas av att FN:s organ leds av eller representeras av stater som inte lever upp till krav på respekt för mänskliga rättigheter. I ovannämnda motioner yrkande 3 anförs att Sverige inom FN bör verka för utökad arbete mot korruption.

I partimotionerna 2018/19:2063 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3 och 2019/20:3362 yrkande 4 av Johan Pehrson m.fl. (L) anförs att Sverige ska verka för att utesluta diktaturer från FN:s råd för mänskliga rättigheter.

I kommittémotionerna 2018/19:2777 yrkande 13 och 2019/20:2818 yrkande 18 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) anförs att Sverige bör verka för en reform av FN:s råd för mänskliga rättigheter. Vidare anförs i motion 2019/20:2818 yrkande 20 att Sverige i FN:s säkerhetsråd ska verka för att visseblåsare ska kunna agera när de stöter på felaktigheter i FN.

I partimotion 2019/20:2830 yrkande 6 av Ulf Kristersson m.fl. (M) anförs att Sverige ska förnya och modernisera FN.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar i likhet med i betänkande 2019/20:UU6 att FN är centralt för en regelbaserad världsordning. FN:s säkerhetsråds uppgift är att upprätthålla internationell fred och säkerhet och för detta behövs ett starkt FN-system i nära samarbete med regionala och andra organisationer. Säkerhetsrådet har unika befogenheter i och med att det kan anta resolutioner som är folkrättsligt bindande för alla FN:s medlemsstater och vidta tvingande åtgärder för att upprätthålla internationell fred och säkerhet. De principer för mellanstatligt samarbete som anges i FN-stadgan utgör grunden för det globala kollektiva säkerhetssystemet, och det är angeläget att slå vakt om dessa. Utskottet anser i likhet med i betänkande 2018/19:UU8 att reformer behöver

ske så att säkerhetsrådet på ett mer effektivt och legitimt sätt kan uppfylla sin uppgift enligt FN-stadgan och att det är fortsatt angeläget att kringskära vetorätten och helt avskaffa den när det är fråga om massövergrepp. Utskottet konstaterar att det i nuläget inte finns någon gemensam EU-ståndpunkt för hur reformer av FN:s säkerhetsråd bör se ut. Utskottet ställer sig positivt till ett utvidgat säkerhetsråd med en ökad geografisk spridning som bättre återspeglar världen idag.

I FN:s stadga anges centrala principer om att främja fred, samarbete och sociala och ekonomiska framsteg samt att värna de mänskliga rättigheterna. FN har därmed en central roll för att stärka det globala arbetet för mänskliga rättigheter. I likhet med i betänkande 2019/20:UU4 anser utskottet att regeringen bör motverka försök att undergräva det multilaterala samarbetet för de mänskliga rättigheterna genom förstärkt samarbete inom EU och med likasinnade. Regeringen bör i samarbete med EU och likasinnade länder upprätthålla principen om att de mänskliga rättigheterna är universella och odelbara samt värna den existerande rättsliga terminologin inom FN-systemet.

Inom FN finns en rad forum, organisationer och kommittéer där arbetet med frågor om mänskliga rättigheter bedrivs, såsom FN:s generalförsamling och dess tredje utskott, FN:s råd för mänskliga rättigheter och FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter.

FN:s råd för mänskliga rättigheter (kallat MR-rådet) har som huvudsaklig uppgift att främja och värna de mänskliga rättigheterna och inrättades 2006 efter ett beslut av FN:s generalförsamling. MR-rådet står inför en rad utmaningar. Utskottet har i flera betänkanden (senast i bet. 2019/20:UU6) behandlat MR-rådet och understrukit att både Sverige och EU måste fortsätta att vara starka aktörer i MR-rådet i syfte att främja respekten för de mänskliga rättigheterna. Utskottet understryker att det är viktigt för MR-rådets trovärdighet att de länder som ingår i rådet respekterar de mänskliga rättigheterna. I EU:s handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati från 2015 åtar sig EU att bidra till att rådet ska fungera effektivt och uppmanar alla medlemmar i MR-rådet att leva upp till de mänskliga rättigheterna och det som länderna har åtagit sig att leva upp till inför inträdet i rådet. Utskottet anser att försök att urholka, försvaga, relativisera och omtolka de mänskliga rättigheterna och deras universalitet måste bekämpas. Utskottet stöder även arbetet för att stärka civilsamhällets möjlighet att delta i rådets arbete.

I likhet med i betänkande 2017/18:UU15 anser utskottet att regeringen bör verka för att FN ska moderniseras och bli starkt och ändamålsenligt. Utskottet stöder FN:s generalsekreterare António Guterres reformagenda, som syftar till att anpassa FN-organisationen till nya utmaningar. Vad gäller organisationsfrågorna har generalsekreteraren bl.a. uttryckt att han vill göra FN mer effektivt, öka insynen, förenkla reglerna, förbättra skyddet för visselblåsare, förbättra kommunikationen med allmänheten och öka jämställdheten.

När det gäller ett yrkande om korruption konstaterar utskottet att korruption är ett hinder för utveckling och bidrar till att förvärra fattigdomen och

situationen när det gäller mänskliga rättigheter, miljöhänsyn och arbetsvillkor. Vidare är korruption ett hinder för att uppnå de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Utskottet konstaterar att riksdagen har godkänt FN:s konvention mot korruption (bet. 2006/07:JuU12). Ett av målen i regeringens strategi för Sveriges utvecklingssamarbete när det gäller arbetet med de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer 2018–2022 är minskad korruption samt ökad transparens och ansvarstagande. Utskottet anser i likhet med tidigare uttalanden att det är angeläget att kampen mot korruption är en prioriterad fråga för regeringen (bet. 2017/18:UU15).

Vad gäller yrkandet om Romstadgan kan utskottet konstatera att Romstadgan om Internationella brottmålsdomstolen (ICC) trädde i kraft 2002. ICC:s jurisdiktion inbegriper att motverka straffrihet för de allvarligaste brott som angår det internationella samfundet, nämligen folkmord, brott mot mänskligheten och krigsbrott, i fall där de berörda nationella domstolarna saknar vilja eller förmåga att pröva dessa brott. Domstolen kan ta sig an misstänkta brott genom att en Romstadgepart hänskjuter en fråga till domstolen, genom att FN:s säkerhetsråd hänskjuter en fråga till domstolen eller genom att ICC:s åklagare inleder undersökningar på eget initiativ.

Utskottet har vid flera tillfällen redogjort för sin syn på ICC (senast i bet. 2017/18:UU21). Utskottet har ställt sig bakom regeringens syn att Sverige ska bidra till arbetet mot straffrihet för de allra grövsta internationella brotten genom att bl.a. stödja ett starkt, självständigt och oberoende ICC, vara en stark röst för brottsoffers rättigheter, stödja genomförandet av EU:s riktlinjer om ICC och fortsätta verka för att så många stater som möjligt ska ansluta sig till domstolen, och utskottet delar fortfarande denna syn. Utskottet anser inte att det är motiverat att ställa sig bakom motionsförslag om att inkludera ekocid i Romstadgan.

Mot bakgrund av vad som här anförts avstyrks motionerna 2018/19:669 yrkande 23, motion 218/19:1366 yrkandena 2 och 3, 2018/19:2063 yrkande 3, 2018/19:2777 yrkande 13, 2019/20:760 yrkandena 2 och 3, 2019/20:2818 yrkande 18 och 20, 2019/20:2830 yrkande 6 och 2019/20:3362 yrkande 4.

Europarådet och de mänskliga rättigheterna

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om Europarådet och de mänskliga rättigheterna.

Jämför reservation 5 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:723 yrkande 21 av Håkan Svenneling m.fl. (V) anfördes att regeringen aktivt bör driva frågan om civilsamhällets krympande utrymme inom Europarådet.

I kommittémotion 2018/19:1382 yrkande 2 och 2019/20:751 yrkande 2 av Markus Wiechel m.fl. (SD) anförs att Sverige i Europarådet ska verka starkare för att rätten för den enskilde medborgaren att frivilligt välja politisk åskådning och facklig organisation upprätthålls i medlemsstaterna. I ovannämnda motioner yrkande 3 anförs att Sverige i Europarådet ska verka för att motverka antisemitism. Vidare anförs i motionernas yrkande 4 av Markus Wiechel m.fl. (SD) att regeringen mer kraftfullt ska verka för att Turkiet ska ställa sig bakom Europarådets värderingar. I samma motioner yrkande 5 anförs att Somaliland ska få ingå partnerskap för demokrati med Europarådets parlamentariska församling. Vidare anförs i motionernas yrkande 6 att Sverige ska förhindra shariainspirerad lagstiftning i Europa.

I motion 2018/19:2903 yrkande 18 av Hans Wallmark m.fl. (M) anförs att regeringen måste se till att Sverige inte passivt accepterar att Europarådets politiska roll undermineras eller att dess möjligheter att utöva tillsyn över medlemsstaters, observatörsstaters, kandidatländer eller partnerskapsländerns åtaganden gentemot Europakonventionen till skydd för de mänskliga rättigheterna försvåras. Sverige måste aktivt driva en reformagenda i de diskussioner som pågår om hur Europarådet ska kunna förbli en institution som garanterar skyddet för de mänskliga rättigheterna.

I kommittémotion 2019/20:3356 yrkande 15 av Yasmine Posio m.fl.(V) anförs att regeringen inom samarbetet i Europarådet aktivt bör arbeta för att alla medlemsstater ska avskaffa all slags diskriminering på grund av sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck och könskaraktäristika. I samma motion yrkande 16 anförs att Sverige bör arbeta för att finansiellt och organisatoriskt stärka enheten Sexual Orientation and Gender Identity Unit inom Europarådet i syfte att säkerställa att enheten kan arbeta långsiktigt.

Utskottets ställningstagande

Europarådet bildades 1949 av tio likasinnade länder i Västeuropa, däribland Sverige. Utskottet konstaterar att utvecklingen och uppslutningen kring Europarådets kärnvärden – mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer – i Europa och Europarådet är oroväckande. Den senaste utvecklingen förstärker intrycket av att Europa behöver en regionalt stark organisation för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Utskottet vill i likhet med i betänkande 2016/17:UU13 understryka vikten av att den svenska regeringen genom Sveriges representation i ministerrådet arbetar för att Europarådets roll inte riskerar att undermineras samt säkerställer att Europarådets möjligheter att utöva tillsyn över medlemsstaters, observatörsstaters, kandidatländer eller partnerskapsstaters åtaganden inte förhindras eller försvåras.

Europakonventionen för de mänskliga rättigheterna utgör en tydlig gemensam värdegrund och en rättsligt bindande grund för samarbetet inom organisationen. Till detta kommer den unika roll som Europadomstolen har

genom att den övervakar att medlemsstaterna uppfyller sina åtaganden enligt konventionen och har behörighet att meddela rättsligt bindande domar.

Europakonventionssystemet representerar ett av de mest effektiva regionala systemen för skydd av mänskliga rättigheter i världen. Det finns dock fortsatt anledning för Sverige att arbeta aktivt för att stärka Europadomstolen och öka medlemsstaternas respekt för dess domar.

Utskottet välkomnar därför det reformarbete som sedan en tid pågår med att befästa Europakonventionen och Europadomstens roll och funktion. Utskottet konstaterar att ett exempel på reformarbetet är de högnivåkonferenser om Europadomstens och Europakonventionssystemets framtid som har genomförts och som har resulterat i bl.a. ändringsprotokoll till Europakonventionen, t.ex. protokoll nr 15. Utskottet konstaterar att konstitutionsutskottet behandlade protokoll nr 15 om ändringar av den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna i betänkande 2015/16:KU9 Nya regler för att öka Europadomstens effektivitet. Av detta betänkande framgår att protokoll nr 15 syftar till att öka effektiviteten hos Europadomstolen genom att bl.a. förkorta tidsfristen för att lämna in ett klagomål till domstolen från sex till fyra månader. Ett enigt konstitutionsutskott föreslog att riksdagen skulle godkänna protokoll nr 15. Utrikesutskottet konstaterar vidare att riksdagen godkände konstitutionsutskottets förslag till beslut (rskr. 2015/16:139) och att Sverige ratificerade protokollet den 29 mars 2016.

Frågorna som handlar om att värna och främja demokratin har vuxit i betydelse. Europarådets verksamhet inom demokratiområdet är inriktad på åtgärder för att stärka det demokratiska styrelseskicket på alla nivåer, stöd för politisk pluralism och ökad delaktighet från medborgare och civilsamhällets sida. I Europarådets konferens för internationella icke-statliga organisationer ingår mer än trehundra organisationer. Europarådet har tillsammans med det civila samhället tagit fram en kod för idéburna organisationers medverkan i offentliga beslutsprocesser. Europarådet har drivit och driver projekt för att stärka civilsamhället i vissa medlemsländer.

När det gäller yrkanden om rätt att välja politisk åskådning och facklig organisation samt shariainspirerad lagstiftning konstaterar utskottet att alla Europarådets medlemsländer är rättsligt bundna av den europeiska konventionen om mänskliga rättigheter och att det av konventionen framgår i vilken mån det är möjligt att inskränka de mänskliga fri- och rättigheter som anges i konventionen.

Enligt artikel 9 i Europakonventionen har var och en rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet. Denna rätt innefattar frihet att byta religion eller tro och frihet att ensam eller i gemenskap med andra, offentligt eller enskilt, utöva sin religion eller tro genom gudstjänst, undervisning, sedvänjor och ritualer. Utskottet konstaterar att enligt artikel 11 i Europakonventionen har var och en rätt att delta i fredliga sammankomster. Artikel 11 anger vidare att var och en har föreningsfrihet, inbegripet rätten att bilda och ansluta sig till fackföreningar för att skydda sina intressen. Ovannämnda rättigheter får inte

underkastas andra inskränkningar än dem som är föreskrivna i lag och som är nödvändiga i ett demokratiskt samhälle med hänsyn till den nationella eller allmänna säkerheten, till förebyggande av oordning eller brott, till skydd för hälsa eller moral eller till skydd för andra personers fri- och rättigheter. Enligt artikel 14 ska åtnjutandet av de fri- och rättigheter som anges i konventionen säkerställas utan diskriminering på någon grund såsom kön, ras, hudfärg, språk, religion, politisk eller annan åsikt, nationellt eller socialt ursprung, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd eller ställning i övrigt. Utskottet förutsätter att regeringen i Europarådet, i andra regionala och multilaterala organ och vid bilaterala kontakter fortsätter att agera för ovan nämnda rättigheter.

Utskottet noterar att Tyskland, som tar över ordförandeskapet i Europarådet i november 2020, har uppgett att kampen mot antisemitism kommer att prioriteras under dess ordförandeskap. Arbetet mot antisemitism har även aktualiserats inom ramen för Europarådets parlamentariska församling. I resolution 2106 (2016) betonas att antisemitism och dess yttringar strider mot Europarådets värderingar. Medlemsländernas regeringar och parlament uppmanas att prioritera kampen mot antisemitism, garantera säkerheten för judiska folkgruppen och garantera säkerheten för deras lokaler för religiösa, pedagogiska och kulturella ändamål i nära samråd med judiska församlingar och deras representanter.

Utskottet noterar vidare det arbete som bedrivs inom ramen för Europakommissionen mot rasism och intolerans (ECRI). ECRI arbetar bl.a. med att granska situationen i de enskilda medlemsstaterna vad avser etnisk diskriminering, antisemitism, rasism och intolerans. Baserat på denna analys tar ECRI fram rapporter och rekommendationer för varje enskilt land. ECRI har även tagit fram en policyrekommendation (nr 9), som ägnas åt kampen mot antisemitism. Den innehåller en rad rättsliga och politiska åtgärder som kan hjälpa Europarådets medlemsstater att bekämpa antisemitism. Antisemitism bör enligt denna rekommendation systematiskt inkluderas i en bredare politik mot alla former av rasism.

Sverige hade en pådrivande roll i Europarådet för att ta fram rekommendationen om skydd mot diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsöverskridande identitet eller uttryck (CM/Rec(2010)5). Rekommendationens antagande har lett till att det har skapats en funktion inom Europarådets sekretariat, med uppgift att ansvara för frågor som rör lika rättigheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck och genomförandet av rekommendationen. En uppföljande rapport om staternas genomförande av rekommendationen antogs 2013. Under 2018 påbörjade Europarådet ett arbete med att ta fram ytterligare en uppföljande rapport.

Utskottet instämmer i EU:s slutsatser från allmänna rådets möte i juni 2019 där oro uttrycktes över tillbakagången i Turkiet när det gäller rättsstatsprincipen och grundläggande rättigheter, inbegripet yttrandefriheten. Turkiet uppmanades i slutsatserna att intensifiera sitt samarbete med Europarådet och dess relevanta organ och institutioner, omsätta deras

viktigaste rekommendationer i praktiken och genomföra alla domar från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna i enlighet med artikel 46 i Europakonventionen. Turkiet uppmanades också att stärka skyddet för mänskliga rättigheter, inklusive åtnjutandet av mänskliga rättigheter för personer som tillhör minoriteter.

Utrikesutskottet konstaterar att Europarådets parlamentariska församling har möjlighet att tillerkänna statusen ”partner för demokrati” till parlamentariska församlingar som tillhör icke-medlemsländer i Europarådets grannskap och att en begäran om att inleda en process i detta syfte har ställts till Europarådets parlamentariska församling av ledamöter i den parlamentariska församlingen när det gäller Somaliland.

Utskottet kommer senare under våren att behandla regeringens skrivelse 2019/20:34 Verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. under helåret 2018 och första halvåret 2019 samt Europarådets svenska delegations redogörelse om verksamheten under 2019, 2019/20:ER1, i betänkande 2019/20:UU8.

Mot bakgrund av vad som här anförts avstyrker utskottet motionerna 2018/19:723 yrkande 21, 2018/19:1382 yrkandena 2–6, 2018/19:2903 yrkande 18, 2019/20:751 yrkandena 2–6 och 2019/20:3356 yrkandena 15 och 16.

Demokrati, inklusive det civila samhällets utrymme

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om demokrati, inklusive det civila samhällets utrymme.

Jämför reservation 6 (SD) och 7 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:723 yrkande 1 av Håkan Svenneling m.fl. (V) anförts bl.a. att Sverige inom EU och FN ska verka för att värna det demokratiska utrymmet och civilsamhällets roll. I motionen argumenteras också för att Sverige ska värna handlingsfriheten för ett antal grupper som är centrala för yttrandefriheten. Yrkande 4 avser miljö- och markaktivisters handlingsfrihet och yrkande 7 akademikers och forskares handlingsfrihet. I samma motion yrkande 9 anförts att regeringen bör utveckla och förtydliga utlandsmyndigheternas uppdrag att verka för civilsamhällets demokratiska utrymme. Vidare anförts i yrkande 13 att regeringen bör säkerställa att svenska officiella delegationer träffar, synliggör och skapar utrymme för civilsamhällets aktörer. I yrkande 23 anförts att regeringen alltid bör inkludera en bred representation av civilsamhället i delegationer till internationella möten och stå upp för civilsamhällets rätt att delta.

I kommittémotion 2018/19:1365 yrkande 1 och kommittémotion 2019/20:757 yrkande 1 av Markus Wiechel m.fl. (SD) anförs att regeringen ska upprätta en checklista med kriterier som ska utgöra grund för om det internationella samfundet ska erkänna val som fullt ut demokratiska eller inte. I samma motioner yrkande 2 anförs att regeringen i demokratiseringsarbetet ska verka för att länder uppfyller kriterierna i den ovannämnda checklistan. Vidare anförs i samma motioner yrkande 3 att Sverige ska arbeta för bildandet av ett förbund mellan demokratiska länder.

I partimotionerna 2018/19:2063 yrkande 4 av Jan Björklund m.fl. (L) och 2019/20:3362 yrkande 3 av Johan Pehrson m.fl. (L) anförs att svenska ambassader i diktaturer bör bli frizoner för demokratiaktivister.

I partimotion 2019/20:3357 yrkande 21 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) anförs att Sverige inom EU och FN konsekvent ska försvara människorättsförsvarens rättigheter att söka och få finansiering enligt internationella konventioner.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla i likhet med i betänkande 2016/17:UU15 att demokrati är det styrelseskick som ger människor störst möjlighet att påverka samhället och sina egna liv och som skapar bäst förutsättningar att värna och stärka respekten för de mänskliga rättigheterna och rättsstatens principer. Demokratiska samhällen är också en förutsättning för en ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbar utveckling och är därmed även centrala för genomförandet av Agenda 2030. Mot denna bakgrund betonar utskottet att främjandet av inkluderande och demokratiska samhällen måste stärkas.

Utskottet framhåller att fria och rättvisa val är en av grundstenarna i en demokrati och påminner om FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna som slår fast att folkets vilja ska utgöra grundvalen för statsmakternas myndighet och att folkviljan ska uttryckas i periodiska och verkliga val som ska genomföras med tillämpning av allmän och lika rösträtt och hemlig röstning eller ett likvärdigt fritt röstförfarande. Utskottet framhåller vikten av att stödja valprocessers integritet och motverka att odemokratiska valprocesser används för att legitimera maktutövande. Utskottet ser positivt på att Sverige och EU stöder valobservationsinsatser. I sammanhanget kan nämnas att svenska riksdagsledamöter under 2019 har deltagit i samtliga valobservationsinsatser som OSSE:s parlamentariska församling har arrangerat. Svenska riksdagens deltagande i valobservationsinsatser finns beskrivet i redogörelse 2019/20:OSSE, OSSE:s svenska delegations redogörelse om verksamheten under 2019.

Utskottet konstaterar att fria och rättvisa val är en grundförutsättning för en demokrati. Ett demokratiskt styrelseskick förutsätter utöver fria och rättvisa val att människor kan delta i och påverka det samhälle de lever i genom politiskt eller samhälleligt engagemang även mellan allmänna val. Oberoende,

effektiva, rättssäkra och transparenta samhällsinstitutioner är viktiga i detta sammanhang. Utskottet stöder regeringens ambition (den s.k. demokratisatsningen) att i alla sammanhang stå upp för demokratiska principer, växla upp det utvecklingssamarbete som syftar till att stärka demokrati och låta demokratiperspektivet genomsyra utrikesförvaltningens arbete, spänna över den samlade utrikespolitiken och alla utrikesdepartementets verksamhetsområden.

På global nivå kan Idea (International Institute for Democracy and Electoral Assistance) och det mellanstatliga nätverket Community of Democracies nämnas som viktiga demokratiaktörer. Enligt utskottet är det diplomatiska fältarbetet och svenska utlandsmyndigheters arbete av stor vikt i både multilaterala och bilaterala sammanhang för att främja svenska prioriteringar när det gäller mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer.

Utskottet upprepar att EU är en central aktör i det globala arbete som rör mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Det europeiska initiativet för demokrati (European Endowment for Democracy) är en viktig aktör inom EU:s demokratistöd i de södra och östra grannskapen. Det europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter (EIDHR) är också ett annat centralt instrument som enligt utskottet bör anpassas för att kunna användas mer flexibelt. Utskottet ser positivt på EU:s engagemang och upprepar vidare vikten av att Sverige inom EU arbetar för att främja en effektivare användning av de verktyg som EU och dess medlemsstater har för att i sitt samlade externa agerande främja och försvara mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstatens principer och folkrätten i stort.

Utskottet framhåller att ett livskraftigt och pluralistiskt civilsamhälle, som ges utrymme att verka självständigt, är en förutsättning för ett demokratiskt samhälle. Utskottet ser med oro på att civilsamhällets utrymme begränsas i vissa länder genom repressiv lagstiftning, genom åtgärder som med terrorismbekämpning och nationell säkerhet som motiv är avsedda att motverka demokratiska rörelser eller politisk opposition, genom administrativa åtgärder som försvårar möjligheterna till finansiering samt genom våld eller hot om våld. Begränsningar av det civila samhällets handlingsutrymme innebär att en rad mänskliga rättigheter kränks, inte minst mötes- och yttrandefriheten. Utskottet betonar vikten av att stödja civilsamhällets organisationer och aktörer för att stärka demokratin och människors deltagande. Civilsamhällets utrymme är och ska fortsätta vara ett viktigt ämne för Sveriges relationer inom multilaterala organisationer samt med andra länder.

Utskottet framhåller att MR-försvare är centrala för upprätthållandet av ett livskraftigt civilsamhälle, och därmed för ett demokratiskt politiskt system, och ser med oro på att många stater i allt större utsträckning försvårar MR-försvares arbete. Det är av största vikt att uppmärksamma och fortsätta att stödja enskilda MR-försvare.

Med bakgrund av vad som här anförts avstyrker utskottet motionerna 2018/19:723 yrkandena 1, 4, 7, 9, 13 och 23, 2018/19:1365 yrkandena 1–3,

2018/19:2063 yrkande 4, 2019/20:757 yrkandena 1–3, 2019/20:3357 yrkande 21 och 2019/20:3362 yrkande 3.

Religions- och övertygelsefrihet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om religions- och övertygelsefrihet.

Jämför reservation 8 (SD).

Motionerna

I kommittémotionerna 2018/19:1364 yrkande 1 och 2019/20:756 yrkande 1 av Markus Wiechel m.fl. (SD) anförs att Sverige bör visa sitt tydliga stöd för kristna kopter i Egypten. Innehållet i ovannämnda motioners första tio yrkanden är identiska. I yrkande 2 anförs att Sverige ska verka för att FN och EU ställer tydliga krav på Egyptens regering för att garantera kristnas säkerhet och rättigheter. Vidare anförs i yrkande 3 att regeringen ska agera för att stoppa de uppmaningar till våldsanvändning gentemot kristna som förekommer runt om i Nordkorea. I yrkande 4 anförs att Sverige ska visa sitt stöd för kristna i Pakistan. Vidare anförs i yrkande 5 att Sverige inom ramen för FN och EU ska verka för fortsatt skarp kritik mot Nordkoreas hårda hädelser samt våldet mot kristna. I yrkande 6 anförs att Sverige ska visa sitt stöd för utsatta kristna i Nigeria. I yrkande 7 anförs att Sverige ska agera för att de kristnas säkerhet i Nordkorea garanteras och våldsamheterna upphör. Vidare anförs i yrkande 8 att Sverige ska verka för att uppmärksamma situationen för kristna och andra religionsutövare i Nordkorea och därmed bidra till att sätta religionsfrihet i landet på det internationella samfundets agenda. I yrkande 9 anförs att Sverige ska visa sitt stöd för utsatta kristna i Indonesien och i yrkande 10 att Sverige inom ramen för EU och FN ska verka för att grundläggande mänskliga fri- och rättigheter garanteras för kristna och andra minoriteter i Indonesien.

I kommittémotion 2018/19:2767 yrkande 15 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) anförs att alla diplomater bör ha genomgått utbildning i frågor som rör religionsfrihet.

I kommittémotion 2018/19:2777 yrkande 8 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) anförs att EU måste öka stödet till Egypten för att stärka säkerheten för den särskilt utsatta koptiska folkgruppen. I samma motion yrkande 21 anförs att regeringen bör uppdraga åt en särskild ambassadör att verka för att respekten för religionsfriheten stärks.

I motion 2019/20:75 av Alexander Christiansson (SD) anförs att regeringen ska stödja förföljda kristna.

I kommittémotion 2019/20:756 yrkande 12 av Markus Wiechel m.fl. (SD) anförs att Sverige ska visa sitt tydliga stöd för de kristna minoriteterna i Irak och Syrien.

I kommittémotion 2019/20:779 yrkande 4 av Markus Wiechel m.fl. (SD) anförs att regeringen bör verka för att uppmärksamma den utsatta situationen för muslimska minoriteter i Myanmar inom ramen för sitt utrikespolitiska arbete.

I motion 2019/20:1280 av Robert Halef (KD) anförs att Sverige bör verka för tillsättandet av en FN-observatör med uppdrag att kartlägga hot och förföljelse mot kristna invånare samt med uppdrag att ta fram en handlingsplan för att skydda och säkra kristna invånares existens på flera platser i världen.

I kommittémotion 2019/20:2818 yrkande 33 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) anförs att Sverige ska verka för en FN-resolution om att regeringar i Mellanöstern, Nordafrika och Asien ska skydda kristna och andra religiösa minoriteter samt tillåta FN-observatörer att se över nödvändiga skyddsåtgärder. Vidare anförs i yrkande 34 att Sverige inom EU och FN ska arbeta för sanktioner mot aktörer som begår övergrepp mot religiösa minoriteter.

I kommittémotion 2019/20:3357 yrkande 11 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) anförs att Sverige som medlem i EU och FN ska verka för att stärka religions- och övertygelsefrihet i Ryssland.

Utskottets ställningstagande

Religions- och övertygelsefriheten garanteras i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och i FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter. Även i Europakonventionen om mänskliga rättigheter garanteras denna rättighet. Religionsfriheten innebär att alla ska kunna leva och manifesteras sin tro utan rädsla för att bli hotade eller förföljda på grund av sin tro eller övertygelse eller för att de väljer att inte ha en tro. Religions- och övertygelsefriheten omfattar förutom rätten att utöva den religion eller tro man vill också friheten att byta religion och trosuppfattning, friheten att inte bekänna sig till någon religion eller övertygelse samt rätten att kritisera andras religions- eller trosuppfattningar. På så sätt är religions- och övertygelsefriheten nära kopplad till yttrandefriheten och förenings- och församlingsfriheten. Religions- och övertygelsefrihet, yttrandefrihet, informationsfrihet, mötesfrihet och demonstrationsfrihet bildar tillsammans åsiktsfriheten. Utskottet konstaterar i likhet med i betänkande 2016/17:UU15 att dessa är tätt sammankopplade och att begränsningar av en frihet resulterar i begränsningar av de övriga. Utskottet framhåller att det är viktigt att lyfta fram yttrande- och föreningsfrihet som centrala för att skydda även religionsfriheten och att motarbeta censur oavsett om det gäller religiösa uttryck eller religiös kritik.

Utskottet ser med oro på att diskriminering, trakasserier och våld kopplat till människors religiösa och icke-religiösa identiteter har ökat kraftigt i takt med de senaste årens globala tillbakagång för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Religion har politiserats, och nationalism med religiösa inslag vinner mark på bred front. Våldsbejakande extremistiska

terroriströrelser sprider skräck i de länder där de verkar. De hotar och förföljer både religiösa minoriteter och icke-religiösa individer. Utskottet vill understryka vikten av att regeringen arbetar på bred front för att försvara och skydda individens frihet att välja religions- eller övertygelseuppfattning och skydda minoriteter, inklusive kristna minoriteter i olika länder och de som befinner sig på flykt.

Utskottet ser allvarligt på att religiösa tolkningar och hänvisning till religion används även i FN och andra multilaterala forum för att ifrågasätta bl.a. kvinnors och flickors fri- och rättigheter och även hbtq-personers fri- och rättigheter. Utskottet ser vidare med oro på både den ökande antisemitismen och islamofobin i Europa och på förföljelsen av religiösa minoriteter i andra delar av världen. När det gäller kristna minoriteter har utskottet vid flera tillfällen konstaterat att denna grupp befinner sig i en utsatt situation i många delar av världen. I likhet med vad utskottet har uttalat tidigare anser utskottet att förföljelsen av kristna minoriteter måste upphöra.

Utskottet noterar att FN:s generalförsamling 2018 antog en resolution som har en lista på åtgärder som kan ses som en handlingsplan med syftet att bekämpa intolerans, stigmatisering och diskriminering mot personer, baserat på religion eller tro. Utskottet anser att regeringen även inom FN bör verka på bred front för att försvara och skydda individens frihet att välja religions- eller trosuppfattning och skydda minoriteter, inklusive kristna minoriteter i olika länder och de som befinner sig på flykt.

Frågor om religions- och övertygelsefrihet inkluderas även i de rekommendationer som Sverige ger till andra länder inom ramen för FN:s råd för mänskliga rättigheter (MR-rådet) i den s.k. allmänna Universal Periodic Review. Religions- och övertygelsefrihet belyses även i UD:s landrapporter om mänskliga fri- och rättigheter som publiceras regelbundet.

Enligt utskottet är EU en viktig aktör för att främja religions- och övertygelsefrihet gentemot tredjeländer. EU har landstrategier med gemensamma prioriteringar för EU:s arbete på landnivå när det gäller mänskliga rättigheter och demokrati. EU har vidare sedan 2013 riktlinjer för att främja religions- och övertygelsefrihet i unionens externa relationer, och frågan lyfts fram som en prioritering i den handlingsplan som är kopplad till EU:s strategiska ramverk för mänskliga rättigheter och demokrati. Regeringen bör vara aktiv och pådrivande inom EU för att EU även i fortsättningen ska ha en stark och enad röst till skydd för religions- och övertygelsefrihet.

Utvecklingssamarbetet är en väsentlig del av Sveriges ansträngningar för att stärka de mänskliga rättigheterna och förebygga den våldsbejakande extremism som religiösa minoriteter ofta faller offer för. Enligt utskottet har de religiösa samfundet en viktig roll att spela i kampen mot intolerans, diskriminering och inskränkningar av de mänskliga rättigheterna. Samverkan med religions- eller övertygelsebaserade organisationer är centralt för att förbättra ömsesidig och lika respekt för allas rättigheter. Det är viktigt att främja interkulturell och interreligiös dialog tillsammans med religiösa samfund och trossamfund. Utskottet konstaterar att Sverige deltar aktivt inom

en rad olika forum för interreligiös dialog, tolerans och fred och ger bidrag till internationella forum, t.ex. FN:s Alliance of Civilizations (Unaoc).

När det gäller yrkandet om att utse en ambassadör för att främja religionsfrihet konstaterar utskottet att det finns en ambassadör för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Utskottet noterar vidare att ambassadören/det särskilda sändebudet till Islamiska samarbetsorganisationen (OIC) och för interreligiös och interkulturell dialog även har ett särskilt uppdrag för kampen mot antisemitism och islamofobi och för att värna kristna och andra religiösa minoriteter med fokus på Mellanöstern och Nordafrika regionen. Därtill finns ett särskilt sändebud för religion i konflikt och fredsbyggande. I övrigt påminner utskottet om att regeringsformen stadgar att beslutskompetensen i frågor som rör Regeringskansliets och utrikesförvaltningens organisation och personal samt fördelningen av resurser inom utrikesförvaltningen ligger hos regeringen eller hos de myndigheter som lyder under regeringen.

I sammanhanget kan nämnas att Utbildningsdepartementet i samarbete med Forum för levande historia kommer att anordna en konferens mot antisemitism och för hågkomsten av förintelsen i oktober 2020.

Mot bakgrund av vad som här anförts avstyrker utskottet motionerna 2018/19:1364 yrkandena 1–10, 2018/19:2767 yrkande 15, 2018/19:2777 yrkandena 8 och 21, 2019/20:75, 2019/20:756 yrkandena 1–10 och 12, 2019/20:779 yrkande 4, 2019/20:1280, 2019/20:2818 yrkandena 33 och 34 samt 2019/20:3357 yrkande 11.

Hbtq-personers åtnjutande av mänskliga rättigheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om hbtq-personers åtnjutande av mänskliga rättigheter.

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:723 yrkande 5 av Håkan Svenneling m.fl. (V) anförs att Sverige som medlem i EU och FN ska verka för att värna hbtq-organisationers handlingsfrihet runt om i världen.

I partimotion 2018/19:2266 yrkande 3 av Jan Björklund m.fl. (L) betonas vikten av att särskilt markera mot Rysslands behandling av hbtq-personer.

I partimotion 2018/19:2597 yrkande 20 av Jan Björklund m.fl. (L) och kommittémotion 2019/20:2758 yrkande 13 av Barbro Westerholm m.fl. (L) anförs att hbtq-frågor ska vara en del av Sveriges arbete för mänskliga rättigheter internationellt.

I motion 2018/19:2903 yrkande 6 av Hans Wallmark m.fl. (M) anförs att Sverige ska stå upp för hbtq-personers rättigheter genom svensk utrikes- och biståndspolitik.

I kommittémotion 2019/20:3356 yrkande 1 av Yasmine Posio m.fl. (V) anförs att den oberoende experten på hbtq-frågor i FN:s råd för mänskliga rättigheter ska få goda organisatoriska och finansiella förutsättningar för att genomföra sitt uppdrag. I samma motion yrkande 2 anförs att Sverige bör använda sin plats i högnivågruppen för genomförande av Agenda 2030 till att uppmana FN:s medlemsstater att inkludera arbete med hbtq-frågor i sitt arbete och i sina rapporter om Agenda 2030. Vidare anförs i yrkande 4 att Sverige bör verka för att lyfta upp hbtq-frågorna i alla relevanta forum inom FN-systemet. Motionärerna anför i yrkande 5 att Sverige ska fortsätta att stödja och underlätta närvaron för hbtq-aktivister i FN:s olika forum och processer. I yrkande 13 anförs att Moskvamekanismen ska återopas när hot mot hbtq-personer och hbtq-rörelsen anses vara överhängande. Vidare anförs i yrkande 14 att Sverige bör verka för att OSSE-samarbetet även ska omfatta hbtq-frågorna. Motionärerna anför i yrkande 21 att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om hur stödet till hbtq-organisationer kan förstärkas och göras mer flexibelt. Vidare anförs i yrkande 22 att Sverige i EU och FN ska verka för att värna hbtq-organisationers handlingsfrihet runt om i världen.

I partimotion 2019/20:3357 yrkande 3 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) anförs att Sverige inom EU och FN ska verka för att stärka respekten för hbtq-personers rättigheter i Ryssland. I samma motion yrkande 4 anförs att Sverige i EU och FN ska kräva ett omedelbart stopp på de tjetjenska myndigheternas övergrepp mot hbtq-personer och verka för att hbtq-personers rättigheter respekteras fullt ut.

Utskottets ställningstagande

Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) omfattar varje människas lika möjligheter, rättigheter och förutsättningar att utan tvång, våld eller diskriminering kunna bestämma över sin egen kropp, sexualitet och reproduktion. Därmed har SRHR också direkt bäring på allt från utbildningsnivåer till samhällsekonomi. Trots det förhindras fortfarande hbtq-personer att åtnjuta dessa rättigheter. Frågor som sex- och samlevnadsundervisning samt sexuell läggning och könsidentitet är fortfarande kontroversiella i många sammanhang. De senaste åren har motsättningarna inom området vuxit i takt med att reaktionära krafter försöker inskränka allas åtnjutande av SRHR. En ökad polarisering i frågorna är tydlig, såväl inom EU som i FN, där redan gjorda överenskommelser ifrågasätts. I arbetet för allas fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna är det centralt att värna individen som rättighetsbärare och de mänskliga rättigheternas universalitet. Därför motverkar Sverige försök från vissa aktörer att, genom ett snävt fokus på familjefrågor, söka inskränka hbtq-personers åtnjutande av de mänskliga rättigheterna eller befästa stereotypa könsroller. Sverige har i FN:s råd för mänskliga rättigheter bl.a. aktivt stöttat etablerandet av en oberoende expert mot diskriminering och våld mot personer till följd av sexuell läggning eller könsidentitet. Sverige är sedan september 2019 medlem

i samarbetsplattformen LGBTI Core Group, där både stater, FN, EU och civila samhället deltar. Det möjliggör att Sverige tillsammans med likasinnade kan trycka på för förändring och för en förbättrad situation för hbtq-personer världen över. I sammanhanget kan även nämnas att Sverige var ett av de 16 länder som 2018 tog initiativ till att inom OSSE aktivera den s.k. Moskvamekanismen med anledning av anklagelserna om förföljelse av hbtq-personer i Tjetjenien. Moskvamekanismen ger möjlighet att sända en oberoende expertmission till ett OSSE-land om det bedöms finnas ett särskilt allvarligt hot mot uppfyllandet av åtagandet när det gäller demokrati och mänskliga rättigheter.

När det gäller motionsyrkandet om hur hbtq-frågor kan inkluderas i arbetet med Agenda 2030, noterar utskottet att finansutskottet i betänkande 2019/20:FiU2 har konstaterat att regeringen under 2020 ska återkomma till riksdagen med en samlad inriktning för arbetet med att genomföra och följa upp Agenda 2030. Ett nationellt uppföljningssystem för genomförandet är också under uppbyggnad där SCB samordnar utveckling och produktion av statistik. Regeringen har i budgetpropositionen för 2020 (utg.omr. 1) angett att mänskliga rättigheter är en av de frågor som ska genomsyra Agenda 2030. Utskottet vill i likhet med finansutskottet inte föregripa regeringens arbete med en samlad inriktning för att genomföra och följa upp Agenda 2030 och avstyrker därmed det aktuella motionsyrkandet.

Utskottet vill påminna om att det vid flera tillfällen har framhållit att diskriminering av människor på grund av sexuell läggning och könsidentitet står i strid med den grundläggande och universella principen om alla människors lika värde och rättigheter (t.ex. i bet. 2019/20:UU6). Utskottet står fast vid detta och understryker betydelsen av att Sverige fortsätter att utgöra en kraftfull röst för hbtq-personers lika värde och rättigheter inom både utrikespolitiken och biståndspolitikerna. Utskottet har även fört fram liknande budskap när det har behandlat situationen i olika länder.

Mot bakgrund av vad som här anförts avstyrker utskottet motionerna 2018/19:723 yrkande 5, 2018/19:2266 yrkande 3, 2018/19:2597 yrkande 20, 2018/19:2903 yrkande 6, 2019/20:2758 yrkande 13, 2019/20:3356 yrkandena 1, 2, 4, 5, 13, 14, 21 och 22 samt 2019/20:3357 yrkandena 3 och 4.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsförslag som beretts i förenklad ordning.

Utöver de yrkanden som behandlas tidigare i detta betänkande finns ett antal motioner som är föremål för förenklad motionsberedning enligt de riktlinjer som riksdagen har fastslagit med anledning av Riksdagskommitténs betänkande 2005/06:RS3 och i enlighet med promemorian Förenklad

motionsberedning under valperioden 2018–2022 som utrikesutskottet fastställde i oktober 2018. Utskottet har vid en genomgång och beredning funnit att de motioner som återfinns i bilaga 2 inte kan vara aktuella för något tillkännagivande från riksdagen. Efter denna behandling avstyrker ett enigt utskott de aktuella motionerna.

Reservationer

1. Övergripande om mänskliga rättigheter, punkt 1 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Martin Kinnunen (SD) och Mattias Bäckström Johansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
 2018/19:1378 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 2, 6 och 7 samt
 2019/20:778 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 2, 6 och 7 samt
 avslår motionerna
 2018/19:2063 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 2,
 2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 7,
 2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 4,
 2019/20:3261 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 8 och
 2019/20:3362 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser att benämningen mänskliga rättigheter ska förbehållas de rättigheter som är internationellt erkända. Vi vill verka för att fler länder lever upp till FN:s deklaration om mänskliga rättigheter. Ett antal muslimska länder antog Kairodeklarationen 1990 och vill med hänvisning till islam begränsa mänskliga rättigheter i enlighet med denna deklaration.

Vi anser att barnets rättigheter bör få en mycket större plats i utrikespolitiken. De grundläggande principerna i FN:s barnkonvention om barnets rätt till liv och utveckling och om att barnets bästa ska vara vägledande i alla beslut som rör barn ska vara centrala i Sveriges arbete för mänskliga rättigheter i andra länder.

Regeringen bör vidare visa sitt tydliga stöd för utsatta minoriteter och överväga bistånd och eventuellt annat stöd till minoriteter.

2. FN och de mänskliga rättigheterna, punkt 2 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Martin Kinnunen (SD) och Mattias Bäckström Johansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:1366 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3 samt

2019/20:760 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3 samt

avslår motionerna

2018/19:669 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 23,

2018/19:2063 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3,

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 13,

2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 18 och 20,

2019/20:2830 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 6 och

2019/20:3362 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 4.

Ställningstagande

Vi ser en uppenbar risk för att förtroendet för FN:s människorättsinstitutioner urholkas om dessa organ leds eller representeras av representanter för stater som har allvarliga brister i sin efterlevnad av mänskliga rättigheter. För att förhindra detta bör Sverige arbeta för hårdare människorättskrav på de stater som är medlemmar i FN:s människorättskonventionskommittéer.

Effektiva antikorrupsionsåtgärder och ett robust skydd för visselblåsare är avgörande för FN:s förtroende hos allmänheten och framtid som institution. Därför bör Sverige ta initiativ till en utredning inom FN i syfte att initiera reformer av reglerna om FN-personals diplomatiska immunitet, FN:s interna tvistlösningsmekanismer och visselblåsarskydd samt i övrigt skärpa arbetet mot korruption.

3. FN och de mänskliga rättigheterna, punkt 2 (V)

av Håkan Svenneling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:669 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 23 och avslår motionerna
2018/19:1366 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3,
2018/19:2063 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3,
2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 13,
2019/20:760 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3,
2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 18 och 20,
2019/20:2830 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 6 och
2019/20:3362 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 4.

Ställningstagande

För att komma till rätta med klimatförändringen och nå de globala målen i Agenda 2030 anser vi att naturen behöver få ett starkare rättsligt skydd. Genom att göra ekocid till ett brott i enlighet med den s.k. Romstadgan skulle brott mot miljön få liknande status som krigsförbrytelser eller brott mot mänskligheten och kunna lagföras vid Internationella brottmålsdomstolen i Haag (ICC). En ekocidlagstiftning skulle vara ett viktigt verktyg i att stoppa storskaliga angrepp på miljön som skadar ekosystem för oöverskådlig tid och för att utkräva ansvar från dem som utarmar miljön. Särskilt stor betydelse skulle en internationell reglering av ekocid få för fattiga länder med svag miljölagstiftning. Det är dessa länder som drabbas hårdast av de omfattande miljöbrotten. Sverige bör inom FN och EU verka för att uppdatera det juridiska ramverket genom att inkludera ekocid i Romstadgan.

4. FN och de mänskliga rättigheterna, punkt 2 (L)

av Fredrik Malm (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:2063 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3 och
2019/20:3362 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 4 och
avslår motionerna
2018/19:669 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 23,
2018/19:1366 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3,
2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 13,
2019/20:760 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3,
2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 18 och 20 samt
2019/20:2830 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 6.

Ställningstagande

Det bör finnas ett demokratikrav för medlemskap i FN:s råd för mänskliga rättigheter. Det påverkar FN:s MR-råds legitimitet om länder som ska granska andra länders efterlevnad av mänskliga rättigheter själva bryter mot dessa rättigheter. Regeringen bör därför arbeta för att utesluta diktaturer från att sitta i FN:s råd för mänskliga rättigheter.

5. Europarådet och de mänskliga rättigheterna, punkt 3 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Martin Kinnunen (SD) och Mattias Bäckström Johansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:1382 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 2–6 och

2019/20:751 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 2–6 och avslår motionerna

2018/19:723 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 21,

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 18 och

2019/20:3356 av Yasmine Posio m.fl. (V) yrkandena 15 och 16.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen bör ta tydligare avstånd från diskriminering som rör politisk åskådning samt rätten att tillhöra eller avstå från att tillhöra fackförening. Sverige bör lyfta dessa frågor i Europarådet i syfte att stärka rätten för den enskilde medborgaren att frivilligt välja politisk åskådning och fackförening.

Vi anser att Sverige aktivt ska verka för kraftfullare åtgärder och samarbete i Europarådet för att motverka antisemitism.

Sverige bör även verka för kraftfullare åtgärder i Europarådet mot Turkiet som återkommande har kränkt de grundläggande rättigheter som stadgas i Europakonventionen för de mänskliga rättigheterna.

Regeringen bör också aktivt verka för att Somaliland ska få ingå partnerskap för demokrati med Europarådets parlamentariska församling. Genom ett sådant partnerskap kan Somaliland få stöd i att ta ytterligare steg mot ökad demokrati, efterlevnad av rättsstatsprincipen och mänskliga rättigheter.

Sverige bör vidare verka mot att Kairodeklarationen accepteras i Europarådet och att innebörden av mänskliga rättigheter anpassas till sharialagstiftning.

6. Demokrati, inklusive det civila samhällets utrymme, punkt 4 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Martin Kinnunen (SD) och Mattias Bäckström Johansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:1365 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och

2019/20:757 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och

avslår motionerna

2018/19:723 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 1, 4, 7, 9, 13 och 23,

2018/19:2063 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4,

2019/20:3357 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 21 och

2019/20:3362 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 3.

Ställningstagande

Vi anser att det internationella samfundet ska ha ett strikt vetenskapligt förankrat synsätt på frågan om val och politiska kampanjer i fattiga och instabila länder i stället för att se allmänna val som en lösning för mycket komplexa problem. Ett steg i rätt riktning vore att sammanställa en checklista med kriterier som måste uppfyllas. I vilken mån kriterierna uppfylls ska sedan utgöra grund för om det internationella samfundet ska erkänna valet som demokratiskt eller inte. Samfundet bör bistå fattiga länder i att uppfylla kriterierna. Kriterier som kan vara aktuella är öppenhet och deltagande i allmänna val, kapacitet att hålla val, rättsväsendets oberoende, juridiska begränsningar av statens befogenhet, kapacitet att bevara och övervaka säkerheten i landet, storleken på etniskt baserade politiska partier och politiska motsättningar mellan dessa.

Vi anser att det bör bildas ett internationellt förbund mellan alla världens demokratiska länder. Förbundets roll ska vara att utvärdera och utveckla demokratin men även sprida kunskap om demokrati. Regeringen bör arbeta för att möjliggöra ett sådant förbund.

7. Demokrati, inklusive det civila samhällets utrymme, punkt 4 (V)

av Håkan Svenneling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:723 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 1, 4, 7, 9, 13 och 23 samt

2019/20:3357 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 21 och avslår motionerna

2018/19:1365 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1–3,

2018/19:2063 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4,

2019/20:757 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och

2019/20:3362 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 3.

Ställningstagande

Civilsamhället har en central roll i demokratiska system och för den demokratiska utvecklingen. Det fungerar som både vakthund och visselblåsare när övergrepp har begåtts, rättigheter kränkts eller utvecklingen är på väg att gå åt fel håll, som ansvarsutkrävare för utlovade reformer och beslut men också som informationskälla för såväl befolkningen inom ett land som omvärlden. I vissa fall erbjuder civilsamhället tjänster och funktioner som staten inte klarar av att leverera. Det är också i civilsamhället som människor går samman och gemensamt kräver förändring, att få sina rättigheter tillgodosedda och sina livsvillkor förbättrade. Civilsamhället utgör därmed en helt central motvikt till mäktiga politiska och ekonomiska intressen och är en viktig arena för att utjämna ojämlikheter och orättvisor världen över.

Sedan en tid tillbaka har regimer på flera håll i världen börjat begränsa det demokratiska utrymmet, och särskilt civilsamhällets utrymme, både genom att inskränka möjligheterna att finansiera sin verksamhet och genom hot, våld och begränsningar av grundläggande fri- och rättigheter. Mellan 2014 och 2016 antog över 60 länder snarlika varianter av lagar som på olika sätt försvårar eller förhindrar organisationers möjligheter att ta emot internationellt stöd. Omfattningen är mycket oroväckande, men det är också oroväckande att stater verkar inspireras av varandra och ibland även samarbeta i försöken att tysta obekväma röster.

Sverige bör inom såväl EU som FN verka för att värna det demokratiska utrymmet och civilsamhällets roll. Detta kan t.ex. avse miljö- och markaktivisters handlingsfrihet. Miljö- och markaktivister, som kämpar mot

stora företag och stater för rätten till den mark man brukat i många generationer eller för att rädda miljön från farliga ingrepp, utsläpp och skogsskövlingar, är en mycket utsatt grupp. Många av dem möter motstånd och våld från företag och regeringar. Forskare och akademiker är en annan grupp som utsätts när auktoritära regimer inskränker det demokratiska utrymmet. En fri och oberoende forskningssektor är central för en fri opinionsbildning och kan bidra till en granskning av den politiska och ekonomiska makten.

Jag menar att Sveriges utlandsmyndigheter bör ha i uppdrag att stödja civilsamhällets aktörer som verkar för mänskliga rättigheter och miljö. Detta uppdrag ska inte begränsas till utvecklingssamarbete utan genomsyra all verksamhet och inkludera samverkan med svenska organisationer och deras lokala partnerorganisationer. Arbetet ska även följas upp i likhet med andra uppdrag som utlandsmyndigheterna har. Regeringen bör utveckla och förtydliga utrikesmyndigheternas uppdrag att verka för civilsamhällets demokratiska utrymme.

Regeringen bör säkerställa att svenska officiella delegationer på utlandsbesök träffar, synliggör och skapar utrymme för civilsamhällets aktörer. Svenska officiella delegationer på utlandsbesök bör alltid prioritera möten med en mångfald av personer och organisationer i civilsamhället, inklusive organisationer som verkar utanför huvudstäderna och i synnerhet grupper som utsätts för strukturell diskriminering. Regeringen bör alltid inkludera en bred representation av civilsamhället i delegationer till internationella möten och stå upp för att civilsamhället får möjlighet att delta. Regeringen bör se över hur det kan underlättas för människorätts- och miljöförsvare att närvara vid möten i Sverige, t.ex. när det gäller viseringsrutiner. Sverige ska vidare som medlem i EU och FN konsekvent försvara människorättsförsvarears rättigheter att söka och få finansiering enligt internationella konventioner.

8. Religions- och övertygelsefrihet, punkt 5 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Martin Kinnunen (SD) och Mattias Bäckström Johansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2018/19:1364 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1–10,
2019/20:75 av Alexander Christiansson (SD),
2019/20:756 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1–10 och 12 samt
2019/20:779 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 4 och

avslår motionerna

2018/19:2767 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 15,

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 8 och 21,

2019/20:1280 av Robert Halef (KD),

2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 33 och 34 samt

2019/20:3357 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 11.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen bör visa sitt tydliga stöd för kristna i ett antal länder där kristna är särskilt utsatta. Regeringen bör t.ex. verka för att FN och EU ställer tydliga krav på Egyptens regering att garantera kristnas säkerhet och rättigheter samt stoppa våld mot kristna. Vi vill att Sverige verkar för att uppmärksamma situationen för kristna och andra religionsutövare i Nordkorea så att frågan kommer upp på det internationella samfundets agenda. Inom EU och FN bör Sverige verka för fortsatt skarp kritik av Pakistans hädelselagar samt våldet mot kristna. Sverige bör fördöma Boko Harams våldsamma attacker. Inom ramen för FN och EU bör Sverige verka för att befolkningens säkerhet i Nigeria kan garanteras och för att våldsamheterna och förtrycket upphör. Riksdagen bör verka inom FN och EU för att de kristnas säkerhet i Indonesien garanteras och kritisera förekomsten av sharialagar. Regeringen bör vidare visa sitt tydliga stöd för de kristna minoriteterna i Syrien och Irak.

Regeringen bör även verka för att uppmärksamma den utsatta situationen för muslimska minoriteter i Myanmar.

Särskilda yttranden

1. Övergripande om mänskliga rättigheter, punkt 1 (C)

Kerstin Lundgren (C) anför:

Mänskliga rättigheter utsätts för grova övergrepp och hotas i allt fler länder. Auktoritära ledare blir tyvärr allt fler och de väljer nu att tydligt söka undergräva och omdefiniera de internationella normer som växt fram efter andravärldskriget, på dess erfarenheter. Det kräver att Sverige tydligt tar ställning för och söker samverka med likasinnade för att i alla sammanhang hävda mänskliga rättigheterna. Mänskliga rättigheter ska självklart genomsyra svensk utrikespolitik.

Dödsstraffet är en direkt kränkning av den mest grundläggande mänskliga rättigheten, rätten till liv. Avskaffandet av dödsstraffet är en av de internationella normer som Sverige aktivt sökt hävda, och en majoritet av världens länder har nu avskaffat detta oåterkalleliga och inhumana straff. Men i takt med den globala utveckling vi nu upplever hörs allt fler röster för att återigen tillämpa eller återinföra dödsstraffet. Därför måste den internationella normen skyddas genom tydlighet och fortsatta krav på avskaffande och fördömanden gentemot länder som tillämpar dödsstraffet. Vi står självklart bakom yrkandet i Centerpartiets motion 2019/20:3261 yrkande 8 men ser att utskottet samlat markerar starkt för vårt krav och finner då inte skäl att nu reservera oss.

Ett tydligt tecken på hur mänskliga rättigheter förminskas, förtrycks och försvagas är när minoriteters rättigheter ifrågasätts eller trampas på. Det blir tydligt när värdekonserverna normer återupplivas med olika motiv i olika länder. Här kan vitt skilda åsiktsriktningar förenas bakom viljan att återskapa värden från historisk tid. Då kan det handla om rätten att älska vem man vill, välja vem man är och hur man vill leva sitt liv. I allt fler länder börjar det med att inskränka hbtq-personers eller organisationers rättigheter men följs av försök att minska kvinnors rättigheter, t.ex. till fria, lagliga och säkra aborter och ingrepp i alla människors lika värde och rättigheter på olika grunder. Även här gäller att svensk utrikespolitik måste tala tydligt för att mänskliga rättigheter är universella och gäller alla människor.

2. Övergripande om mänskliga rättigheter, punkt 1 (V)

Håkan Svenneling (V) anför:

Självklart ska ingen regering kunna hävda särskilda förhållanden som tradition, kultur eller religion som ursäkt för att kränka de mänskliga rättigheterna såsom utskottet skriver i betänkandet. Det borde heller inte vara möjligt för den svenska regeringen att legitimera kränkningar av mänskliga rättigheter i andra länder genom att hänvisa till ekonomiska eller s.k.

säkerhetspolitiska skäl. Tyvärr är det just vad som blir resultatet när svenska ministrar åker på handelsresor till Saudiarabien eller Förenade Arabemiraten, länder som återkommande kränker mänskliga rättigheter.

När det gäller vapenexporten verkar regeringen inte se några som helst problem med att tillåta att sådan sker till den Saudiledda koalitionen som bombar Jemen sönder och samman. I samband med Turkiets militära offensiv i norra Syrien valde Inspektionen för strategiska produkter att stoppa all export av krigsmateriel till Turkiet med omedelbar verkan. Det var ett klokt och riktigt beslut. Det är dock anmärkningsvärt att man uppenbarligen saknar motsvarande signaler från regeringen när det gäller den humanitära katastrofen i Jemen.

Att EU:s handelsavtal med olika länder innehåller skrivningar om mänskliga rättigheter är naturligtvis bra. Tyvärr följs de sällan upp och det får heller inga konsekvenser om de inte efterlevs. Det innebär att EU i förlängningen accepterar och stöder stater som bryter mot mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar.

Jag anser att Sverige gör saker som är bra när det gäller mänskliga rättigheter i sin utrikespolitik och det ska vi självklart fortsätta göra. Samtidigt är det viktigt att vara konsekvent i politiken och värnandet av de mänskliga rättigheterna. Vi, likväl som alla länder som skrivit på Agenda 2030, får inte av några skäl blunda för det vi måste ta tag i om vi ska få till en värld utan fattigdom och konflikter där alla Agenda 2030-mål är uppnådda och där mänskliga rättigheter inte kränks.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2018/19

2018/19:87 av Alexander Christiansson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja förföljda kristna och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:669 av Elin Segerlind m.fl. (V):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom FN och EU bör verka för att uppdatera det juridiska ramverket så att det blir ett kraftfullt verktyg för att förhindra brott mot naturen (ekocid) genom att inkludera ekocid i Romstadgan och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:723 av Håkan Svenneling m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land såväl som inom EU och FN bör verka för att värna det demokratiska utrymmet och civilsamhällets roll och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land såväl som medlem i EU och FN ska verka för att värna miljö- och markaktivisters handlingsfrihet runt om i världen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land såväl som medlem i EU och FN ska verka för att värna hbtq-organisationers handlingsfrihet runt om i världen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land såväl som medlem i EU och FN ska verka för att värna akademikers och forskares handlingsfrihet runt om i världen och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utveckla och förtydliga utrikesmyndigheternas uppdrag att verka för civilsamhällets demokratiska utrymme och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör säkerställa att svenska officiella delegationer träffar, synliggör och skapar utrymme för civilsamhällets aktörer och tillkännager detta för regeringen.

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen aktivt bör driva frågan om civilsamhällets krympande utrymme inom Europarådet och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen alltid bör inkludera en bred representation av civilsamhället i delegationer till internationella möten och stå upp för civilsamhällets rätt att delta och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1364 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör visa sitt tydliga stöd för kristna kopter i Egypten och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att FN och EU ställer tydliga krav på Egyptens regering att garantera kristnas säkerhet och rättigheter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stoppa de uppmaningar till våldsanvändning gentemot kristna som förekommer runt om i Nordkorea och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige tydligt bör visa sitt stöd för kristna i Pakistan och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för FN och EU verka för fortsatt skarp kritik mot Nordkoreas hårda hädelselagar samt våldet mot kristna och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige tydligt bör visa sitt stöd för utsatta kristna i Nigeria och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för FN och EU verka för att de kristnas säkerhet i Nordkorea garanteras och våldsamheterna upphör, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att uppmärksamma situationen för kristna och andra religionsutövare i Nordkorea och därmed bidra till att sätta religionsfrihet i landet på det internationella samfundets agenda och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige tydligt bör visa sitt stöd för utsatta kristna i Indonesien och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för FN och EU verka för att grundläggande mänskliga fri- och

rättigheter garanteras för kristna och andra minoriteter i Indonesien och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1365 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för upprättandet av en checklista med kriterier som ska uppfyllas och utgöra grund för om det internationella samfundet ska erkänna valet som fullt ut demokratiskt eller inte och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i demokratiseringsarbetet avseende länder som inte uppnår kriterierna i checklistan ska verka för att kriterierna uppfylls och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för bildandet av ett förbund mellan världens alla demokratiska länder och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1366 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för högre krav på de länder som leder FN-arbetet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom FN bör verka för ett utökat arbete mot korruption såväl internt som externt och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1378 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att fler stater lever upp till FN:s allmänna förklaring om mänskliga rättigheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bevara tyngden i begreppet mänskliga fri- och rättigheter och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i högre grad uppmärksamma och verka för barns rättigheter och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att visa tydligt stöd för utsatta minoriteter och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1382 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i Europarådet ska verka starkare för att rätten för den enskilda medborgaren att frivilligt välja politisk åskådning och facklig

organisation efterlevs i medlemsstaterna och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i Europarådet ska verka för ett starkare samarbete i Europa för att motverka antisemitism och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mer kraftfullt verka för att Turkiet ska ställa sig bakom grundläggande värderingar inom Europarådet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att Somaliland erbjuds möjligheten att ingå partnerskap för demokrati med Europarådets parlamentariska församling och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förhindra shariainspirerad lagstiftning i Europa och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2063 av Jan Björklund m.fl. (L):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inte får vika sig av bekvämlighetsskäl i utrikespolitiken när demokrati och mänskliga rättigheter kränks och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige aktivt bör arbeta för att utesluta diktaturer ur FN:s råd för mänskliga rättigheter och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenska ambassader i diktaturer bör bli frizoner för demokratiaktivister och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2266 av Jan Björklund m.fl. (L):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att särskilt markera mot Rysslands behandling av hbtq-personer och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2597 av Jan Björklund m.fl. (L):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hbtq-frågor som en del av Sveriges arbete internationellt för mänskliga rättigheter och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2767 av Lars Adaktusson m.fl. (KD):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla diplomater bör ha genomgått utbildning i frågor som rör religionsfrihet och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU måste öka stödet till Egypten för att stärka säkerheten för den särskilt utsatta koptiska folkgruppen och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för en reformering av FN:s råd för mänskliga rättigheter och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör uppdra åt en särskild ambassadör att verka för att respekten för religionsfriheten stärks och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att det internationella normsystemet mot dödsstraff upprätthålls och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om värnandet av de mänskliga fri- och rättigheterna och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hbtq-personers rättigheter och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Europarådet och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2019/20

2019/20:75 av Alexander Christiansson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja förföljda kristna och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:751 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i Europarådet ska verka starkare för att rätten för den enskilda medborgaren att frivilligt välja politisk åskådning och facklig organisation efterlevs i medlemsstaterna och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i Europarådet ska verka för ett starkare samarbete i Europa för att motverka antisemitism och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mer kraftfullt verka för att Turkiet ska ställa sig bakom grundläggande värderingar inom Europarådet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Somaliland bör erbjudas möjligheten att ingå partnerskap för demokrati med Europarådets parlamentariska församling och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förhindra shariainspirerad lagstiftning i Europa och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:756 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör visa sitt tydliga stöd för kristna kopter i Egypten och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att FN och EU ställer tydliga krav på Egyptens regering att garantera kristnas säkerhet och rättigheter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stoppa de uppmaningar till våldsanvändning gentemot kristna som förekommer runt om i Nordkorea och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige tydligt bör visa sitt stöd för kristna i Pakistan och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för FN och EU verka för fortsatt skarp kritik mot Nordkoreas hårda hädelselagar samt våldet mot kristna och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige tydligt bör visa sitt stöd för utsatta kristna i Nigeria och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för FN och EU verka för att de kristnas säkerhet i Nordkorea garanteras och våldsamheterna upphör och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att uppmärksamma situationen för kristna och andra religionsutövare i Nordkorea och därmed bidra till att sätta religionsfrihet i landet på det internationella samfundets agenda och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige tydligt bör visa sitt stöd för utsatta kristna i Indonesien och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för FN och EU verka för att grundläggande mänskliga fri- och rättigheter garanteras för kristna och andra minoriteter i Indonesien och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att visa sitt tydliga stöd för de kristna minoriteterna i Irak och Syrien och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:757 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för upprättandet av en checklista med kriterier som ska uppfyllas och utgöra grund för om det internationella samfundet ska erkänna valet som fullt ut demokratiskt eller inte och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om demokratiseringsarbetet avseende att länder som inte uppnår kriterierna i checklistan ska verka för att kriterierna uppfylls och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för bildandet av ett förbund mellan världens alla demokratiska länder och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:760 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för högre krav på de länder som leder FN-arbetet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom FN bör verka för ett utökat arbete mot korruption såväl internt som externt och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:778 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetet med mänskliga rättigheter i utvecklingsländer i högre grad ska prioritera de sociala och ekonomiska rättigheterna och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att fler stater lever upp till FN:s allmänna förklaring om mänskliga rättigheter och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bevara tyngden i begreppet mänskliga fri- och rättigheter och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i högre grad uppmärksamma och verka för barns rättigheter och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:779 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att uppmärksamma den utsatta situationen för muslimska minoriteter i Myanmar inom ramen för sitt utrikespolitiska arbete och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1280 av Robert Halef (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för tillsättande av en FN-observatör med uppdrag att kartlägga hot och förföljelse mot kristna invånare samt med uppdrag att ta fram en handlingsplan för att skydda och säkra kristna invånares existens på flera platser i världen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2104 av Ingela Nylund Watz (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i FN bör ta initiativ till att den religiösa och etniska mosaiken bevaras, att minoriteters såsom assyriers/syrianers och kaldéers religions- och övertygelsefrihet säkras och att en religionsdialog förs mellan olika religiösa och etniska grupper i Irak och Syrien och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2758 av Barbro Westerholm m.fl. (L):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hbtq-frågor som en del av Sveriges arbete internationellt för mänskliga rättigheter och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för en reformering av FN:s råd för mänskliga rättigheter och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i FN:s säkerhetsråd ska verka för att visselblåsare ska kunna agera när de stöter på felaktigheter i FN, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska arbeta för ett förbättrat skydd för FN-experter och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för en FN-resolution om att regeringar i Mellanöstern, Nordafrika och Asien ska skydda kristna och andra religiösa minoriteter, samt tillåta FN-observatörer att se över nödvändiga säkerhetsåtgärder, och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU och FN ska arbeta för sanktioner mot aktörer som begår

övergrepp mot religiösa minoriteter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:2830 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska förnya och modernisera FN och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3157 av Lars Adaktusson m.fl. (KD):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intensifiera ansträngningarna för att civilsamhällesaktörer och oppositionspolitiker ska kunna verka och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3261 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det måste finnas en förutsägbar process som utgår från att domstol ska pröva folkmordsbrott och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att det internationella normsystemet mot dödsstraff upprätthålls och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behov av en FN-reform så FN kan agera handlingskraftigt för global fred, säkerhet och utveckling och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3302 av Teres Lindberg m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara en stark röst för och försvara hbtq-plus-rättigheter i samtliga FN-organ och andra mellanstatliga internationella organ och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att FN upprättar en internationell konvention om avskaffande av all diskriminering på grund av sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hbtq-plus-personers rättigheter i världen och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska agera för att förmå länder som nekar människor som lever med hiv inresa att ändra reglerna härom och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3356 av Yasmine Posio m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska agera för att den oberoende experten på hbtq-frågor i FN:s råd för mänskliga rättigheter ska få goda organisatoriska och finansiella

- förutsättningar för att genomföra sitt uppdrag och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör använda sin plats i högnivågruppen för implementering av Agenda 2030 till att uppmana FN:s medlemsstater att inkludera arbete med hbtq-frågor i sitt arbete och sina rapporter om Agenda 2030 och tillkännager detta för regeringen.
  4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att lyfta upp hbtq-frågorna i alla relevanta forum inom FN-systemet och tillkännager detta för regeringen.
  5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska fortsätta stödja och underlätta närvaron för hbtq-aktivister i FN:s olika forum och processer och tillkännager detta för regeringen.
  13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att Moskvamekanismen ska återopas när hot mot hbtq-personer och hbtq-rörelsen anses vara överhängande, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att OSSE-samarbetet även ska omfatta hbtq-frågorna och tillkännager detta för regeringen.
  15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom samarbetet i Europarådet aktivt bör arbeta för att alla medlemsstater ska avskaffa all slags diskriminering på grund av sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck och könskaraktäristiska och tillkännager detta för regeringen.
  16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör arbeta för att finansiellt och organisatoriskt stärka enheten Sexual Orientation and Gender Identity Unit inom Europarådet i syfte att säkerställa att enheten kan arbeta långsiktigt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till hur stödet till hbtq-organisationer kan förstärkas och göras mer flexibelt och tillkännager detta för regeringen.
  22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land såväl som medlem i EU och FN ska verka för att värna hbtq-organisationers handlingsfrihet runt om i världen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3357 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land såväl som medlem i EU och FN ska verka för att stärka respekten för hbtq-personers rättigheter i Ryssland och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land såväl som medlem i EU och FN ska kräva ett omedelbart stopp på de tjetjenska myndigheternas övergrepp mot hbtq-personer och verka för att hbtq-personers rättigheter respekteras fullt ut och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land såväl som medlem i EU och FN ska verka för att stärka religions- och trosfriheten i Ryssland och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land såväl som medlem i EU och FN konsekvent ska försvara människorättsförsvarares rättigheter att söka och få finansiering enligt internationella konventioner och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3362 av Johan Pehrson m.fl. (L):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inte får vika sig av bekvämlighetsskäl i utrikespolitiken när demokrati och mänskliga rättigheter kränks samt tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenska ambassader i diktaturer bör bli frizoner för demokratiaktivister och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige aktivt bör arbeta för att utesluta diktaturer ur FN:s råd för mänskliga rättigheter och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
7. Motioner som bereds förenklat		
2018/19:87	Alexander Christiansson (SD)	
2018/19:1378	Markus Wiechel m.fl. (SD)	8
2019/20:778	Markus Wiechel m.fl. (SD)	1
2019/20:2104	Ingela Nylund Watz (S)	
2019/20:2818	Lars Adaktusson m.fl. (KD)	22
2019/20:3157	Lars Adaktusson m.fl. (KD)	15
2019/20:3261	Kerstin Lundgren m.fl. (C)	7 och 13
2019/20:3302	Teres Lindberg m.fl. (S)	1, 2, 4 och 9